

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาความต้องการจำเป็นของหน่วยงานทางการศึกษาที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 2 เป็นการศึกษาค้นคว้าเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า วิธีการสร้างเครื่องมือการศึกษาค้นคว้า การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาจากหน่วยงานทางการศึกษาที่ปฏิบัติงาน และประสานงานกับสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 2 ในเขตตรวจราชการที่ 17 และ 18 จำนวน 51 แห่ง ประกอบด้วยหน่วยงาน 4 ประเภท ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 21 แห่ง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด จำนวน 9 แห่ง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด จำนวน 9 แห่ง และสถาบัน การศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 12 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เลือกหน่วยงานทางการศึกษาที่ปฏิบัติงาน และประสานงานกับสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 2 ทุกหน่วยงาน จำนวน 51 แห่ง ประกอบด้วย 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 21 แห่ง 2) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด จำนวน 9 แห่ง 3) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด จำนวน 9 แห่ง และ 4) สถาบันการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 12 แห่ง ในเขตตรวจราชการที่ 17 และ 18 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารหน่วยงาน หน่วยงานละ 1 คน รวม 51 คน และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน และประสานงานกับสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 2 หน่วยงานละ 2 คน รวม 102 คน รวมทั้งสิ้น 153 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้กำหนดและสร้างแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามระดับของบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริงของสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 2 ตามพรรณนะของหน่วยงานทางการศึกษาแต่ละประเภท เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ดังนี้ บทบาทที่คาดหวังให้อัตราประเมินค่า ดังนี้

มีความจำเป็นต้องปฏิบัติระดับมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5
มีความจำเป็นต้องปฏิบัติระดับมาก	มีค่าเท่ากับ 4
มีความจำเป็นต้องปฏิบัติระดับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3
มีความจำเป็นต้องปฏิบัติระดับน้อย	มีค่าเท่ากับ 2
ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติ	มีค่าเท่ากับ 1

บทบาทที่ปฏิบัติจริงให้อัตราประเมินค่า ดังนี้

มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5
มีการปฏิบัติระดับมาก	มีค่าเท่ากับ 4
มีการปฏิบัติระดับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3
มีการปฏิบัติระดับน้อย	มีค่าเท่ากับ 2
ไม่มีการปฏิบัติ	มีค่าเท่ากับ 1

โดยแบบสอบถามเป็นแบบ 2 คำตอบ (Two answers) ซึ่งในแต่ละข้อคำถามเดียวกันจะต้องตอบ 2 ครั้ง ทั้งระดับของบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริง จำนวน 34 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สอบถามข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จำนวน 4 ข้อ

วิธีการสร้างเครื่องมือการศึกษาค้นคว้า

วิธีการสร้างเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในขอบข่ายของความต้องการจำเป็น บทบาทหน้าที่ และแนวคิดเกี่ยวกับสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 2

2. สรุปเนื้อหาที่ใช้เป็นแนวทางในการนำไปใช้สร้างเป็นข้อคำถาม

3. จัดทำร่างแบบสอบถาม ตามหลักเกณฑ์และวิธีสร้างแบบสอบถามภายในขอบเขตที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 2 โดยครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการขับเคลื่อน เชื่อมโยงนโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการสู่การปฏิบัติ ด้านการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ด้านการวิเคราะห์ วิจัย และด้านการเป็นเครือข่ายตามพันธกิจของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา

4. นำประเด็นคำถามทั้ง 4 ด้านไปสัมภาษณ์ตัวแทนของหน่วยงานทางการศึกษาทั้ง 4 ประเภทเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุมมากขึ้น แล้วนำมาสร้าง และปรับปรุงแบบสอบถาม

5. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

6. ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษาจำนวน 2 ท่าน ด้านสถิติ จำนวน 1 ท่าน และด้านการบริหารโครงสร้างสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 2 จำนวน 2 ท่าน รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ซึ่งประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

2. ดร. สมลักษณ์ พรหมมีเนตร ตำแหน่ง ประธานคณะกรรมการเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา เครือข่ายที่ 17

3. นายวีระ จำนงค์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 2

4. นายวีระ เมืองช้าง ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษา สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 2

5. นายนิคม อินทรประพันธ์ ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและประสานราชการ สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 2

โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของหน่วยงานทางการศึกษาที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 2 ว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของหน่วยงานทางการศึกษาที่กำหนดหรือไม่ ผู้ศึกษาค้นคว้านำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) แล้วหาค่าเฉลี่ย ซึ่งกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

+ 1	ถ้าแน่ใจว่า	รายการสอบถามมีความเหมาะสม
0	ถ้าไม่แน่ใจว่า	รายการสอบถามมีความเหมาะสม
- 1	ถ้าแน่ใจว่า	รายการสอบถามไม่มีความเหมาะสม

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับข้อคำถามจากการพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า $IOC \geq .50$ แสดงว่าเป็นข้อคำถามที่สอดคล้องเชิงเนื้อหาทั้ง 4 ด้าน ซึ่งผลพบว่าข้อคำถามรายข้อมีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.80 – 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทุกข้อ

7. ปรับปรุงประเด็นคำถามตามคำแนะนำที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบ และเสนอให้ปรับปรุง เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพ และเหมาะสมกับการวิจัย

8. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับหน่วยงานทางการศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 15 ประกอบด้วย ผู้บริหารหน่วยงาน จำนวน 20 คน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 40 คน 40 ฉบับ

9. วิเคราะห์เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม แล้วปรับปรุงแบบสอบถามโดยการพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามระดับบทบาทที่คาดหวัง = .97 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริง = .98

10. ปรับปรุงแบบสอบถามและจัดพิมพ์ให้พร้อมใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ยื่นเรื่องเสนอเพื่อขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ประธานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด และอธิการบดีสถาบันการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อขออนุญาต ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาค้นคว้า

2. นำหนังสือขอความร่วมมือและแบบสอบถามเสนอผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ประธานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด และอธิการบดีสถาบันการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 153 ฉบับ

3. ผู้ศึกษาค้นคว้าตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 138 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.20
4. ผู้ศึกษาค้นคว่านำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และหาค่าทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว่านำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สังกัด ตำแหน่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลจากแบบสอบถามระดับบทบาทที่คาดหวัง และระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 2 ตามทฤษฎีของหน่วยงานทางการศึกษาแต่ละประเภท เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วเทียบคะแนนตามเกณฑ์ โดยความแตกต่างหรือช่องว่างของระดับบทบาทที่คาดหวังและระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 2 อันแสดงถึงปัญหาในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 2 ซึ่งใช้ตามเกณฑ์ดังนี้ (นิภา เมธาวีชัย, 2543, หน้า 125)

คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง มีระดับความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง มีระดับความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง มีระดับความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง มีระดับความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง มีระดับความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สำหรับเกณฑ์การประเมินความต้องการจำเป็นนั้น ประยุกต์ใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์แบบเมทริกซ์ (Matrix Analysis) (Witkin, 1984, หน้า 218-219) โดยคำนวณหาคะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเฉลี่ยภาพรวมรายด้านในการปฏิบัติงาน แล้วนำมาเขียนเป็นกราฟ ดังภาพ

ภาพ 6 แสดงกราฟวิเคราะห์แบบเมทริกซ์

โดยสามารถกำหนดระดับความต้องการจำเป็นออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. มีความต้องการจำเป็น แบ่งออกเป็น

1.1 มีความต้องการจำเป็นสูง หมายถึง ข้อคำถามนั้นมีค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทที่คาดหวังมากกว่าค่าเฉลี่ยรวม และมีค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม

1.2 มีความต้องการจำเป็นต่ำ หมายถึง ข้อคำถามนั้นมีค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม

2. ประสบผลสำเร็จ แบ่งออกเป็น

2.1 ประสบความสำเร็จดี หมายถึง ข้อคำถามนั้นมีค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริงมากกว่าค่าเฉลี่ยรวม

2.2 ประสบความสำเร็จเกินเกณฑ์ หมายถึง ข้อคำถามนั้นมีค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทที่คาดหวังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม และมีค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม

3. ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด สอบถามข้อเสนอแนะเพิ่มเติมวิเคราะห์ค่าความถี่ โดยเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย